

Тема уроку: Групи слів за їх походженням: власне українські й запозичені (іншомовного походження) слова**Мета уроку:**

Навчальна: поглибити знання учнів щодо слів за походженням; удосконалити вміння шестикласників визначати групи слів за значенням, правильно вживати їх у мовленні;

Розвивальна: виробляти вміння добирати українські відповідники до слів іншомовного походження; аргументовано доводити приналежність слова до певної групи;

Виховна: за допомогою мовленнєво-комунікативного дидактичного матеріалу виховувати повагу до пращурів, які жили на території нашого краю.

ХІД УРОКУ**I. Організаційний момент****II. Психологічна настанова щодо вивчення теми****III. Актуалізація опорних знань, умінь і навичок шестикласників****1. Перевірка домашнього завдання****2. Гра «Так-ні» для перевірки знань, набутих на минулих уроках (усно)**

- 1) Орфографія вивчає значення й походження слів
- 2) Слова, різні за звучанням і написанням, але однакові або близькі за лексичним значенням називають синонімами.
- 3) За спільним лексичним значенням синоніми об'єднують у синонімічні ряди
- 4) Слова, протилежні за значенням, називають омонімами.
- 5) У поданих словосполученнях: водопровідний кран – підйомний кран, виділені слова є омонімами.
- 6) Пароніми – це слова близькі за звуковим складом і вимовою, але різні за значенням.
- 7) Слова музичний-музикальний – це синоніми.
- 8) Уживання слів у невласливому їм значенні, зайвих чи схожих слів, а також поєднання слів, які не сполучуються, вважається лексичною помилкою.
- 9) У слова відношення до людей та вірна відповідь НЕ допущено лексичної помилки.

- 10) Багатозначними називають слова, які мають кілька лексичних значень.
- 11) Слово поле є багатозначним.
- 12) Лексичне значення слова – це те, що слово означає, це зміст, укладений у нього народом, творцем мови.

3. Словниковий диктант

Вчитель диктує, діти пишуть.

Вілла, ванна, тонна, мадонна, нетто, козацтво, паляниця, судження, боротьба, молотьба, легко, кіготь.

4. Бесіда за питаннями

1. На які дві групи поділяються слова за походженням?
2. За якими ознаками розпізнають слова іншомовного походження?
3. За яким джерелом можна безпомилково визначити походження того чи іншого слова?

IV. Сприймання й усвідомлення учнями нового матеріалу

1. Робота з узагальнювальною таблицею

Учитель пояснює новий матеріал за допомогою узагальнювальної таблиці.

Групи слів за походженням

| Ознаки, за якими виділяються групи | Назви груп слів | Приклади |
|------------------------------------|---|---|
| Незапозичені | 1. Слова, успадковані з попередніх періодів розвитку мови. 2. Власне українські слова. | <i>Небо, туман, земля, яснити, білий.</i> <i>Баритися, багаття, мрія, розкішний.</i> |
| Запозичені | 1. Старослов'янські. 2. З інших слов'янських мов. 3. З неслов'янських мов. | <i>Раб, вождь, єдність, грядущий.</i> <i>Байка, гусар, книголюб, завод, бадьорий.</i> <i>Ікона, драма, радіус, казна, салют, фініш, офіцер.</i> |

V. Усвідомлення здобутих знань на практичних матеріалах

1. Робота з практичним матеріалом

1) Вибіркова робота. Таблиця 2

- Прочитати слова, виписати їх у дві колонки

Вправа 1

| Власне українські слова | Запозичені слова |
|--|------------------|
| вареники, сніданок, галушки, паляниця, борщ, корж; смуга, вибалок; мрія; козачок, козацтво; баритися, очолити, линути; кремезний, розкішний, чарівний. | |

2) Робота зі словником

- Користуючись словником іншомовних слів (з інтернету), з'ясувати походження і лексичне значення поданих слів.

Вправа 2

марсельєза, лібрето, пюпітр, авангард, тріумф (записати в зошит).

3) Лексична п'ятихвилинка

Вправа 3

- Дібрати до слів іншомовного походження **унікальний, аудієнція, стимул, дистанція, раціональний, шосе, радикальний** українські відповідники.

Довідка: рідкісний, прийом, поштовх, відстань, розумний, брук, корінний.

VI. Систематизація й узагальнення знань, умінь і навичок

VII. Підсумок уроку

VIII. Домашнє завдання (надіслати на перевірку)

Складіть з'язний текст з власне українськими словами.

Мрія. Відродження. Держава . Очолити. Батьківщина. Чарівний. Жовто-блакитний. Ясний. Будувати

Домашнє завдання зачитаєте на уроці.

Бажаю успіхів!